

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Hoe heerlijk is Elim!

“Toen kwamen zij te Elim, en daar waren twaalf waterfonteinen, en zeventig palmbomen; en zij legerden zich aldaar aan de wateren”

Exodus 15:27

Israël uitgeleid uit Egypte. Op weg naar Kanaän, het beloofde land. In Pi-Hachiroth een pad door de Heere gebaad. Op de andere oever zingend het lied van Mozes en Mirjam. Toen drie dagreizen in de grote, hete woestijn. Wat een uitdaging! Wat een uitputting! Dorstige kelen, snakkend naar water. Mara - zij konden het water niet drinken; 't was bitter. Hoe vreselijk! Na Mara volgde echter Elim. Een lustoord in de brandend hete woestijn!

Wie als Israëlganger Massada bezoekt, krijgt onderaan het advies om een blik drinken mee naar boven te nemen. Bij een temperatuur van 45 graden of nog hoger moet een mens drinken. Zonder drinken heeft uitdaging plaats en sterft men onherroepelijk. Kunt u u Israël voorstellen toen het in Elim kwam? Elim een oase met 12 waterfonteinen en 70 palmbomen! Dus echt een paradijs! Wat een vreugde! Geen blakende hitte meer; geen gloeiende zonnestralen meer. Koelte, heerlijke schaduw; en water, vooral water, water in overvloed. Het dorstige volk van klein tot groot, vindt volkomen lavenis. Ieder kan drinken zoveel hij wil. We zien ze voor ons -, uitgelaten, uitbundig van blijdschap. Al het stof van de woestijn wordt weggespoeld. Daarna rustend, liggend in de schaduw van de palmbomen. Al de vermoeidheid ebt weg. 't Volk komt weer op krachten, om straks met frisse, vernieuwde moed verder te reizen naar Kanaän.

Al Gods volk is op reis naar Kanaän, naar het hemelse Kanaän. Mara is

geen vreemde plaats voor dat volk. Mara behoort bij Gods weg voor dat volk. Maar Elim niet minder.

In Elim wordt de rust genoten. Elim is de plaats van de verrassing op weg naar Kanaän; de plaats van genieting. Daar wordt 't vette gesmaakt. Daar maakt een volle beek van wellust een ieder in liefde dronken. O die heerlijke schaduw daar! “Wie in de schaduw des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten tot in eeuwigheid”. Geen brandende hitte meer. De zon steekt daar niet meer. De hitte van Gods gramschap is daar geblust. Jezus Christus plaatsbekledend, verteerd door die hitte, op Golgotha, aan het vloekhout. Daarom om Zijntentwil die plaats: Elim, voor zondaren die de eeuwige toorn van God verdiend hebben.” Zou geen onrecht zijn indien zij door die hitte werden verteerd. Maar wat een wonder - God de genadige God, de barmhartige God geeft een Elim. Er is nog meer in Elim: fonteinen des heils, het levende water. Dorstigen worden met dat water gelaafd; dat water dat springt tot in het eeuwige leven. Nu - is Elim niet een kostelijke plaats, een plaats door de Heere bereid voor reizigers naar Kanaän? Daar wordt de dorst volkomen gelest met dat water dat de Heere Jezus geworden is door Zijn verzoevend lijden en sterven. Tegen de Samaritaanse vrouw zei Hij: “vrouw, wie van dit water drinkt, zal in der eeuwigheid niet meer dorsten”. Bethlehem's bornput geeft water, levend water! Tot die fontein worden we geroepen, genood: “O alle, gij dorstigen, komt tot de wateren”. Dat water wordt u aangeboden om niet!

Kent u Elim? In Mara in opstand vanwege bitterheden. De genadige en barmhartige God brengt zo'n volk

daarna in Elim. Wat een wonder is dat! 't Is vakantietijd. Velen zijn er hard aan toe om een rustperiode te hebben. In onze tijd is het zo'n hollen en vliegen. Onze zenuwen zijn vaak tot het uiterste gespannen. Ook onze schoolgaande jeugd heeft er weer een jaar van zwoegen opzitten. Misschien was het zelfs een examenjaar. Ook jullie hebben ontspanning nodig. Alzo oud en jong moet op adem komen, tot rust komen. Maar vinden wij die rust slechts in Spanje of Griekenland of waar dan ook? Hoeveel keren er niet terug nog meer over de toeren? 't Is te begrijpen dat er vanwege het natte en koele weer een run op de reisbureau's ontstond. Maar vindt u hier op aarde ooit wel de echte rust?

Elim - daar vindt u de rust, de ware rust. De rust van het volbrachte werk van de Heere Jezus. Een wonderlijke rust, een genadige rust, een volheerlijke rust. Voor die plaats hoeft u zelfs niet op reis te gaan. Dat kan in uw woning. Dat kan ook in het bejaardenhuis of verpleeghuis. O zeker - dat kan nu ook op uw vakantie-adres.

Zonder Elim gaat het niet goed. Dan kunt u wel als Israël op reis zijn naar het beloofde land. U zult daar echter niet komen, en dat ondanks Gods rijke toezegging. Wat is dat erg. Straks geen schaduw meer; Gods eeuwige toorn. Straks geen levend water meer. Eeuwig dorsten, smarten lijden in het helse vuur.

U moogt, u moet om Elim bidden. Elim wordt gegeven. Als genade, als gave verworven door Jezus Christus, Hij zonder zonde. Recht op Elim. Maar voor Hem geen Elim. Op Golgotha de hitte van Gods gramschap. Op Golgotha geen water. De dorstklacht: “Mij dorst”. Hoe kostelijk, hoe heerlijk is Elim. Daar wordt de echte rust genoten. Dan kan ik weer verder. 't Gaat naar Kanaän. Daar nooit geen Mara meer. Daar alleen Elim.

ds.v.Z.

Van de administratie

Hartelijk dank voor de in de afgelopen weken ontvangen opgaven van 6 nieuwe abonnees en de ontvangen giften tot een bedrag van f 145,-.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Telefoon: 0172-474202. Postbank: 704350.

Van de redactie

Overlijden en begrafenis

Ds. D. Slagboom

Voor ons nog onverwacht, maar wat hem zelf betreft niet onvoorbereid, werd Ds. D. Slagboom uit dit leven weggenomen. Na de operatie liet de toestand zich al zeer ernstig aanzien. Na een lichte opleving werden de

krachten al minder. De ernstige ziekte bleek al ver voortgeschreden te zijn. De laatste vrijdagmiddag hebben wij hem nog bezocht in het ziekenhuis. Hij is van sterven beter geworden. We mogen geloven dat hij nu volmaakt mag dienen. Veel heeft Ds. D. Slagboom voor ons blad mogen betekenen. Vanaf het begin tot in het vorige nummer van ons blad heeft hij zijn bijdragen mogen geven. Zijn samenbindende arbeid als secretaris en lid van de commissie van redactie zal bij velen in dankbare herinnering blijven. De Heere sterke zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen en gedenke ook de gemeente van Nieuwkoop waar pastorale arbeid verricht mocht worden.

Inhoud

In verband met het overlijden en de begrafenis van Ds. D. Slagboom draagt dit nummer van ons blad een wat ander karakter. Ds. D. Slagboom heeft zichzelf nooit op de voorgrond geplaatst. We meenden er goed aan te doen aandacht te besteden aan de plaats die Ds. D. Slagboom mocht innemen. Dit doen we niet om de mens centraal te stellen, maar om naar voren te brengen wat de Heere in hem heeft willen geven in onze kerken en in het bijzonder voor ons blad "Bewaar het Pand." U treft een levensbeschrijving van Ds. D. Slagboom aan van de hand van Ds. H.C. van der Ent en het verslag van de begrafenis. Verder gaat Ds. P. den Butter in op het bezwaarschrift tegen het boek van dr. B. Loonstra wat aan alle Chr. Geref. Kerkenraden is toegezonden en wat hiermee samen-

hangt. Tevens schrijft Ds. P. den Butter een artikel over het proefschrift van dr. Hofman getiteld: "Enich Achterdencken". Ds. P. Roos publiceert het eerste artikel over "De aanneming tot kinderen." Ds. E. Hakvoort begint een serie over "Geestelijke verlatenheid".

Broeksterwoude "Andreas"

D.V. vrijdag 15 augustus bevestiging ds. H.H. de Haan door ds. H.R.A.H. de Boer. Aanvang dienst 19.30 uur in het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk te Broeksterwoude. We wensen ds. de Haan en zijn gezin, alsook kerkeraad en gemeente van harte Gods zegen toe.

Ontmoetingsdag

D.V. zaterdag 20 september te Kampen in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente. Aanvang 's morgens 10.30 uur. Opening Ds. M.C. Tanis. Spreker: Ds. K. Hoefnagel. Aanvang 's middags 14.00 uur. Sprekers: Ds. P. Roos, Ds. B. de Rompf en Ds. G. Bouw.

Jeugdappèl

Ons is verzocht de datum van het komende jeugdappèl door te geven: D.V. zaterdag 18 oktober.

Verschijningsdata

In de komende tijd zal ons blad D.V. verschijnen op 28 augustus en 11 september. Daarna weer gewoon elke veertien dagen. De copy dient uiterlijk de donderdag voor verschijningsdatum binnen te zijn. Bij voorbaat hartelijk dank voor de medewerking in deze zaak. AvH.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.

Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 0180-613069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 0172-474202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn. Abonnementprijs f 10,- per jaar. Abonnementprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op geluidscassette en/of in braille, groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

In memoriam Ds. Dirk Slagboom

De uitdrukking "in memoriam" is een ieder wel zo ongeveer bekend.

Het betekent "ter herinnering aan".

Daar ik de oudste van de vrienden ben, is mij gevraagd om enige woorden ter gedachtenis aan hem te wijden. Het is geen eenvoudige zaak om na alles wat gehoord is, nog iets nieuws te zeggen. Hij is een eenvoudig man geweest, een waardig dienaar. De vele advertenties die in de kranten hebben gestaan, getuigen van de algemene genegenheid waarin Ds. Dirk Slagboom delen mocht. Wat geschreven is, is een bijbels kenmerk van een geroepen dienaar. Paulus schrijft aan Timotheüs: "Een dienaar moet onberispelijk zijn... en hij moet een goede getuigenis hebben van degenen die buiten zijn, opdat hij niet valle in smaadheid

en in de strik des duivels" (1 Tim. 3:7).

Aan goede getuigenissen heeft het hem dus niet ontbroken.

Alleen, wanneer hij ze zelf gelezen zou hebben, zou hij wel de nodige reserves hebben. Want de schrift zegt: "Indien wij alles gedaan hebben wat wij schuldig zijn te doen, zo zegt: Wij zijn onnutte dienstknechten, want we hebben niet meer gedaan, dan wij schuldig waren te doen." Wie dit getuigenis van harte onderschrijft - en dat mogen we toch van onze vriend en broeder wel geloven - die is met ootmoedigheid bekleed. En dat is ook bijbels. "Zijt dan met ootmoedigheid bekleed, want God wederstaat de hovaardige, maar de nederige geeft Hij genade."

Zijn leven heeft een heel ander verloop

gehad dan het onze. Wij waren al vier jaren op de Theologische Hogeschool te Apeldoorn, toen hij via het admissionaal examen daar is aangenomen. En hij ging een jaar eer van school dan wij. dit komt omdat hij jaren heeft gestudeerd in Kampen, bij de toen doorluchtige heren professoren Dr. K. Schilder, Greydanus en Holwerda. Al was hij, om te beginnen, na-verwant aan de toenmaals vrijgemaakten, hij kon het toch ten diepste met de beginselen die daar golden, niet eens zijn. Hij koos voor het aloude beginsel van de afscheiding 1834. Zodoende kwam hij - geboren 30 oktober 1926 - in 1949 in Apeldoorn op school en werd hij in 1951 als kandidaat beroepbaar gesteld. Daar hij, wat de studie betreft, een jaar vóór ons zat, was het persoonlijk contact niet zo nauw.

De gemeenten die hij heeft mogen dienen, zijn bekend. Hij is begonnen in Middelburg, daarna kwam hij terecht in 's Gravenzande, vervolgens in Urk. Dat werd weer verwisseld met Dordrecht-C. Daarna werd Barendrecht zijn standplaats. Dat werd weer verwisseld met Katwijk aan Zee, waarna hij in Doornspijk terecht kwam om tenslotte als "bijstand in het pastoraat" nog ruim twee jaren Nieuwkoop te dienen. Via Bewaar het Pand hebben wij elkaar beter leren kennen. Van meet af aan heeft hij zijn medewerking daar aan verleend. Hij was secretaris en heeft ook veel artikelen voor het blad geschreven. De bedoeling van het blad is nooit geweest om een scheuring teweeg te brengen. Integendeel. Ons heeft geen ander doel voor ogen gestaan, dan om behoudend te werken. Ds. Dirk Slagboom was een irenisch (vredelievend) mens. Dat is op de pandvergaderingen menigmaal gebleken, en ook op de vergaderingen van de S.G.P. Hij is jaren lang voorzitter geweest van het hoofdbestuur. Doch iemand met een vaardiger pen dan de onze, heeft daar al over geschreven. Vandaar dat wij hier dit punt verder maar laten rusten. De moeiten in het kerkelijke leven en ook in het persoonlijke leven zijn hem niet bespaard gebleken. Ik ga daar verder maar niet over schrijven, daar dit dingen zijn die gedachten oproepen, die beter niet aan het papier kunnen worden toebetrouwd. Als u dit leest, moet u daar geen verkeerde conclusies aan verbinden, als zou onze vriend in de genoemde moeilijkheden kwalijk hebben gehandeld. Integendeel. Wat kapot was, of dreigde kapot te gaan, is middelijkerwijs door hem geheeld en

voorkomen. Dit kostte zelfverloochening.

Hij vroeg na een diensttijd van ruim 43 jaren emeritaat aan op 68 jarige leeftijd. Hij deed dit, naar zijn eigen zeggen, nog niet zozeer voor zichzelf, als wel ook voor zijn vrouw, die met een zwakke gezondheid tobde. Wie had kunnen denken dat hij "op de weg van alle vlees" zijn vrouw voor zou gaan? Zij heeft haar leven lang haar man trouw terzijde gestaan, en we hopen dat haar nog wat jaren gegeven zullen worden.

God gedenke haar in Zijn gunst.

In memoriam Ds. Dirk Slagboom

Hij is na een betrekkelijk korte, ernstige ziekte, op 70 jarigen leeftijd overleden. Hij heeft de dagen der jaren des levens mogen bereiken, zoals Mozes dat in Psalm 90 beschrijft.

In de jaren dat we elkander hebben leren kennen, hebben onze wegen zich nog al eens gekruist. Zo heeft hij gestaan in de plaats waar wij geboren zijn en opgegroeid (Barendrecht). Wij hebben ook in de gemeente gestaan, die hij vóór ons gediend heeft (Dordrecht). Hij kwam ook te staan in de gemeente die wij voor hem hadden gediend (Katwijk aan Zee). In Doornspijk en Elburg waren wij goede buren. Zonder elkaar te overlopen, werden de pastorieën wederzijds toch nog wel eens bezocht. We hadden altijd goede contacten. Doch aan dit alles is een einde gekomen. Zijn stem wordt op aarde - rechtstreeks - niet meer gehoord. Ik schrijf "rechtstreeks", omdat met de moderne geluidsapparatuur de stem nog wel beluisterd worden kan.

In memoriam Ds. D. Slagboom

Ik dacht bij het gereedmaken van dit artikel aan hetgeen staat in de brief aan de Hebreeën: "Gedenk aan uw voorgangers die u het woord Gods gesproken hebben, en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst hunner wandeling" (Hebr. 13:7). Ik geloof dat dit een waardig gedenken is. Want de mens valt weg. Alle vlees is als gras....

Maar het woord des Heeren blijft tot in der eeuwigheid. En dat is ook door hem verkondigd. Hij deed dit op de manier die bij hem paste. Dat is uiteindelijk met elke dienaar het geval. En God kan dit ook door hem gesproken woord, zelfs na de dood, nog gebruiken om zondaren er door tot bekering te leiden. Want het geloof is uit het gehoor en het gehoor is door het woord Gods. En hoe zullen ze horen, indien hun niet gepredikt wordt, en hoe zullen ze prediken, indien ze niet gezonden worden? Zo kan iemand na zijn dood nog tot een rijke zegen zijn voor een ander. En God geve dat. Dan zal de gedachtenis des rechtvaardigen nog tot zegening zijn (Spr. 10:7). Hiermee wil ik dit artikel besluiten. Niet om in de mens te eindigen, doch alleen in de Heere, Die mensen gebruiken wil in Zijn dienst, tot uitbreiding van Zijn koninkrijk. Paulus heeft eens geschreven: "Door de genade Gods, ben ik dat ik ben." En dat zal elke door God geroepen dienaar onderschrijven.

Ds. H.C. v.d. Ent.

Verslag begrafenis Ds. D. Slagboom

Het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk te Katwijk aan Zee, waar Ds. Slagboom vele jaren heeft mogen dienen in het ambt, was geheel gevuld met gemeenteleden, kerkenraadsleden, familie, vrienden en bekenden uit het gehele land. Dit getuigt van de grote plaats die Ds. Slagboom in mocht nemen. Het spreekt ook van waardering voor al de arbeid die Ds. Slagboom in vele verbanden heeft mogen verrichten. Met zijn heengaan is een lege plaats gekomen in gezinsverband en familiekring, in de kerken alsook in de kring van hen die medewerking mogen verlenen aan ons blad "Bewaar het Pand." Ds. Slagboom leefde bijzonder mee in het verzorgen

van ons blad. Soms belde hij meer dan eens per week op om te informeren hoe het stond met de copy voor het volgende nummer. Vanaf het begin tot het vorige nummer toe heeft hij zijn medewerking mogen verlenen. We zullen hem node missen. Zien op de zaligheid die nu zijn deel is geworden, mogen wij hem met jaloersheid nastaren.

Toespraak van Ds. H.C. van der Ent

Ds. Slagboom had de Psalmen lief. Psalm 119 wordt weleens de levensboom in het Psalmboek genoemd. Daarom werd opgegeven Psalm 119 de verzen 7 en 83 te zingen. Gelezen werd Psalm 74:10-17. Na het gebed

werd gezongen Psalm 145:2.

Geliefde weduwe, kinderen, kleinkinderen en overige aanwezigen.

Veertien dagen geleden hebben wij de overledene voor het laatst bezocht. Toen heeft Ds. Slagboom gesproken vanuit Psalm 74:12 "Evenwel is God mijn Koning vanouds af, Die verlossingen werkt in het midden der aarde." Toen hij over zijn Koning sprak, wees hij met zijn vinger naar Boven. Als oudste vriend is ons gevraagd te spreken. Psalm 74:12 bevat: EEN GELOOFSBELIJDENIS.

Een zaak van grote betekenis wordt in de tekst naar voren gebracht. Het was maar geen mondbelijdenis, maar een belijdenis uit het hart van Ds. Slagboom. Het verband van onze tekst geeft aan dat het een donkere tijd was voor de kerk. Het was in het verleden donker, ook nu is het donker in de kerk. In een donkere tijd is deze geloofsbelijdenis uitgesproken. Het getuigenis van de dichter is als een doorbrekende lichtstraal aan een donkere hemel. "Evenwel is God mijn Koning vanouds af". Dit is al zo sinds lang verleden tijden. Bij de overdenking van deze belijdenis werd ik er stil en verlegen onder. God is mijn Koning. Wie zal de grootheid van deze Koning kunnen uitspreken? God is groot en wij begrijpen het niet. Wij kunnen nooit Gods grootheid bevatten. Door de werking van Gods Geest gaat het spreken Wie God is. Hij is de Eeuwige en wij zijn maar tijdelijk. Hij is de Almachtige en wij zijn onmachtig. Hij is de Alwetende en wij zijn onwetend. God is te kennen vanuit Zijn Woord waarin Zijn namen vervat zijn: Persoonsnamen, Wezensnamen en Eigennamen. God is de Schepper van hemel en aarde, Die alles door Zijn voorzienigheid onderhoudt. Het is een grote zaak te mogen belijden: "Mijn Koning." Alle gelovigen hebben er de eeuwigheid voor nodig om de grootheid van hun Koning te bezingen. Die Koning is een God van ver en van nabij, Hij vervult hemel en aarde en heeft ook het hart van Ds. Slagboom willen vervullen. Die Koning is gisteren en heden Dezelfde en tot in der eeuwigheid. Wie ook wordt weggenomen, deze Koning blijft. Ik hoop dat u allen deze God leert kennen.

Het gaat in de belijdenis van onze tekst ook over het kind des Heeren. Het is een persoonlijke zaak, hetwelk blijkt uit het woordje "mijn". In de staat der rechtheid was de mens een Koningskind. Door de val zijn we dui-

velskinderen geworden. We zijn in zonden ontvangen en geboren en derhalve kinderen des toorns. Tenzij we wederom geboren worden is er geen ingaan in het Koninkrijk Gods. We zijn van nature vijanden van God de Koning. Aan de belijdenis van vers 12 ligt het wonder van de wedergeboorte ten grondslag. God maakt van slaven van der vorst der duisternis weer Koningskinderen. De eeuwen door wordt die Koning mensenkinderen te sterk. Hij doet hen neervallen en buigen. Die Koning stort liefde uit in het hart en werkt zo liefde tot Zijn dienst. Zo mocht Ds. Slagboom door genade een onderdaan en een dienaar van die Koning worden. Meer dan 45 jaren heeft hij het ambt mogen bekleden. Hij heeft mogen kiezen voor de Koning doordat de Heere hem te sterk geworden was. Aan de dienst van de Koning is strijd verbonden. Strijden voor de Koning is strijden voor de waarheid. De overledene mocht de waarheid liefhebben en verkondigen. Wie mag strijden voor de waarheid krijgt vele bestrijders tegen zich. De wereld bemint immers de leugen en niet de waarheid. Het Evangelie is de Joden een ergernis, zij bouwen immers op de droggrond van de eigengerechtigheid. Het Evangelie is de Grieken een dwaasheid, zij weigeren te geloven in een gekruisigde Koning. Het is alleen genade aan de zijde van die Koning gebracht te worden. De Koning wil door de dwaasheid der prediking zalig maken die geloven. De prediking van Ds. Slagboom heeft de Koning willen gebruiken. Het geloof is uit het gehoor en het gehoor uit het Woord Gods. Van nature verkeert de mens in het rijk van de satan. Door genade komt men in het rijk van Gods heerlijk en wonderbaar licht opdat de deugden van God verkondigd zouden worden. Zo wordt een zondaar tot dienaar gemaakt.

De tekst spreekt ook over het werk des Heeren: "Die verlossingen werkt in het midden der aarde." Het midden wijst op het centrum. We hebben in het Oude Testament te denken aan de berg Sion. Die is van God begeerd. Daarheen trekken de stammen op om God hun Koning te eren. Daar komen we de schaduwen tegen van alles wat op Golgotha is volbracht. In de tempel wordt Christus in de schaduwen voorgesteld. De Vader gaf Zijn Zoon. "Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe" (Johannes

3:16). De Zoon gaf Zichzelf. "Verlossingen" staat in het meervoud. Het ene Offer van Christus is grond voor alle verlossingen. "Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden, verlost Hij hen uit hun angsten", Psalm 107:13. Hij verlost van satan, zonde, wereld, eigen vlees, dood en hel. De ware onderdanen worden benauwd van alle zijden, maar de Heere doet hen in de ruimte gaan. De Heere zal in dit moeilijk leven Zijn gunst- en erfvolk nooit begeven. Op Golgotha is de duivel de kop vermord. Er is volkomen betaald voor al de zonden van Gods kinderen. De straf die ons de vrede aanbrengt was op Hem en door Zijn striemen is ons genezing geworden. De grootste verlossing vindt voor Gods kind plaats in het uur van sterven. Een volkomen verlossing. Dan gaan ze naar huis, naar het Vaderhuis, dan eeuwig thuis, eeuwig bij God. Dan eeuwig verlost van de duivel, de wereld, de zonde en de gevolgen van de zonde en van zichzelf. Dan zullen zij eeuwig aan God alleen genoeg hebben en van God nooit genoeg krijgen. Zalig hij of zij die dit mag verstaan. De overledene is de strijd te boven, de strijd tegen de wereld, de zonde en de duivel. Die wettig gestreden heeft zal gekroond worden. Het geldt wat Paulus mocht belijden: "Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb den loop geëindigd, ik heb het geloof behouden; Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in dien dag geven zal; en niet alleen mij, maar ook allen die Zijn verschijning liefgehad hebben." Evenwel is God mijn Koning vanouds af, Die verlossingen werkt in het midden der aarde." De overledene is uit het midden der aarde opgetrokken in eeuwige heerlijkheid. Nu mag de Koning volmaakt tot in alle eeuwigheid de eer gegeven worden.

'Gij evenwel Gij blijft Dezelfde, o HEERE.' Na het zingen van Psalm 74 vers 12 sprak Ds. M.C. Tanis.

Toespraak Ds. M.C. Tanis

Ds. Tanis sprak namens de kerken en namens de gemeente van Nieuwkoop. Namens de kerken en ook persoonlijk betuigde hij zijn hartelijke deelneming en wenste de familie Slagboom bijstand, troost en genade toe. Het zij: eenzaam doch niet alleen. Het leven van Ds. Slagboom was een voorbeeld. Hij was afhankelijk, standvastig en bedeed met Gods genade. Die genade heeft kracht en waarde onder alle

omstandigheden. Onderscheidene gemeenten mochten gediend worden. Ds. Slagboom heeft nimmer zichzelf beoogd. Hij mocht leven bij deze woorden: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal. Op 1 januari 1995 kwam het emeritaat, maar ook nadien heeft hij zich mogen inzetten. Hij had de studeerkamer lief. Niet om een kamergeleerde te worden, niet om een ster te zijn. Wel omdat hij het Woord van God zo lief had. Hij heeft de tijd genomen om dat Woord te onderzoeken. Hij beoogde de waarachtige bekering van zondaren en de verdere groei in het geestelijke leven. Hij droeg de naam predikant terecht en met eer. Hij begeerde dienstknecht te zijn. In het Nieuwe Testament wordt Christus als dienstknecht, als slaaf getekend. Hij zocht geen Eigen eer, maar de eer Desgenen Die Hem gezonden had. In de voetwassing verrichtte Hij slavenwerk. Paulus had de naam dienstknecht lief. Daarbij dienen we te bedenken dat de naam dienstknecht voor een Griek een afschuwelijke naam was. Een Griek wilde vrij zijn en zeker geen slaaf zijn, hij is een vijand van de gekruiste Koning. Door genade wordt de naam dienstknecht tot levensbeeld en levensvoorbeeld. De Heere schenkt naar Zijn welbehagen, uit genade, door de werking van de Heilige Geest liefde. Wie dat mag kennen laat zich niet op zijn naam voorstaan. Dan is het niet: Ik ben dominee die en die.

Paulus mocht verandering van dienst kennen. Ook hij was van nature een kind des toorns gelijk de anderen. Daarin was Paulus onderwezen op de leerschool van de Heilige Geest. In Efeze 2 wordt het vermeld dat Paulus een slaaf was van de zonde, maar nu door genade een slaaf van de Ander. Van nature is ieder uit de vader der leugenen. Het is vrije gunst alleen, er is geen waardigheid of verdienste.

Een slaaf had geen bankboekje. Hij had niets. Hij was en bleef arm. Wel was er liefde bij de rechte slaaf. Het ging de rechte slaaf niet om eigen wil. Wat hem opgedragen werd begeerde hij te doen. Van de geestelijke slaaf geldt: Ik wil en zij zullen.

In Mattheüs 25 is sprake van talenten en in Lucas 19 van ponden. De heer ging op reis. De rechte slaaf is geen dagdief, maar is getrouw werkzaam, uit liefde. Als de heer terugkeert laat de slaaf niet uit eigen beweging zijn werkboekje zijn, hij staat niet op de stoep met zijn werkboekje, hij zegt niet dit en dat heb ik gedaan. De heer

gaat zelf onderzoek doen. Opmerkelijk is dat er sprake is van uw pond: daaruit is alles ontvangen. Zo mochten de talenten verdubbeld worden. Dan geldt: Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.

Genade is een wonder, de onderhouding van genade is ook een wonder. Tot rechte slaven zal gezegd worden: Kom in, ga in. Rechte slaven hebben voor hun Meester mogen arbeiden. Zij waren tevreden onder het werk. Dan zal het klinken: Over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten. Ga in in de vreugde uws Heeren. De overledene heeft het ook gezegd op zijn ziekbed dat het alleen genade is. De grond voor het zalig worden ligt in het eeuwig welbehagen. Wie roemt, roeme in den Heere. Dat uit dit sterven nog eeuwig leven geboren mocht worden. Dat er moed geschept zou mogen worden uit de behoudenis van de overledene. Wie de Koning lief mag hebben zal bidden: Bewaar en vermeerder Uw Kerk. Uw Koninkrijk kome, o Heere. Amen. Gezongen werd Psalm 84 de verzen 1 en 6. Na het gebed gingen we met de fam. Slagboom lopend grafwaarts.

Toespraak Ds. J. Slagboom

Op het graf sprak op verzoek van de overledene alleen zijn zoon Ds. J. Slagboom. Vader Slagboom had aan zijn zoon de tekst opgegeven: Psalm 74:19b "vergeet de hoop Uwer ellendigen niet in eeuwigheid." Gezongen werd Psalm 116:1 en 4.

Geliefde moeder, broers en zussen, verdere familie en vrienden, de leden van de gemeenten die vader met veel liefde gediend heeft en alle anderen die hier vandaag naar de teraardebestelling van vader Slagboom gekomen zijn vanuit verbondenheid aan hem en onze familie.

Wij staan hier nu rond een geopend graf; het graf van onze geliefde man, vader, grootvader, die veel jaren een geliefde dienaar, een herder en leraar mocht zijn. Dienaar, herder en leraar dat bleef hij in die laatste weken; toen de ziekte zich begon te openbaren waaraan hij gestorven is. En ook nog de laatste dagen toen hij zo heel ernstig ziek was en wist dat hij niet lang meer bij ons zou zijn. Zo had hij ook als herder en leraar aan de begrafenisdag gedacht. Ik begreep dat heel goed toen hij mij een week voor zijn sterven als wens te kennen gaf dat ik dan bij het graf zou spreken over Ps. 74:19b.

Vergeet de hoop uwer ellendigen niet in eeuwigheid.

Vader zei toen: "de hoop is de schare". Daaruit begreep ik zijn bedoeling met deze tekst. Vader droeg de gemeenten die hij gediend heeft en al de mensen die op zijn weg als herder gekomen waren nog op het hart. En het was moeilijk om van hen los te komen. Hij was met hun zieleheil bezig en toen heeft hij vanuit Psalm 74 hen allemaal mogen opdragen aan de Heere. De tekst is een gebed. Wat ook in vaders hart leefde voor hij heenging. Een gebed tot de Heere, de Koning en de God van de Kerk; die ook Zijn Koning en Zijn God was en die hij van harte en gedreven dienen mocht.

In dat gebed wordt de kerk van het Oude Testament genoemd "de hoop Uwer ellendigen". Vader zei "de schare". De Engelse Bijbel vertaalt met "gemeente" en Luther zelfs met "de kudde" Uwer ellendigen. Dat zijn zij die door genade behoren aan de Heere; toegebracht zijn tot die kudde die Hij bijeenvergadert door Woord en Geest. Ellendigen: dat zijn armen; vooral geestelijk armen. Mensen die helemaal op de Heere aangewezen zijn. Zij kunnen niet buiten Hem. In Ps. 40:18 worden ze omschreven door Koning David; hij was er zelf ook een van. "Ik ben wel ellendig en nooddruftig, maar de Heere denkt aan mij". Het zijn mensen die in hun zonden en ellenden, tot Hem zich ter genezing wenden.

Niet vergeten vraagt de dichter; dat is eeuwig aan ze gedenken; ten goede. Zonder hen Uw zorg en bijstand te onttrekken. Dat roept om die liefdevolle herderlijke zorg vanuit de Goede Herder, vanuit Christus. O Heere, schenk die schare die ik achter moet laten die zorg. Als de Heere dat verhoort dan worden ellendigen rijk, dan zijn het gelukkige armen. Denk aan Uw kerk. Vergader ook nog verloren schapen tot die kudde.

Zo mogen we een dienaar die vooral herder was ten grave dragen; het is als horen we zijn stem in dit vers nog eenmaal doorklinken. Op de achtergrond hoor ik dan ook die laatste woorden die vader meegaf aan degenen die rond zijn ziekbed kwamen:

"Zoek de Heere terwijl het nog kan. Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe."

Dankwoord Ds. J. Slagboom

Gezongen werd, na terugkomst in de kerk, Psalm 25:2. De overledene was voordat hij bepaald werd bij Psalm

74:12 gewezen op Psalm 74:16a "De dag is Uwe, ook is de nacht Uwe." Hieruit mocht de overledene leren, onder meer uit een meditatie van wijlen Ds. M. Baan over deze tekst, dat de Heere er ook is als het donker wordt in het leven. "Evenwel is God mijn Koning vanouds af, Die verlossingen werkt in het midden der aarde." Er werd dank gezegd voor de vele kaarten die ontvangen werden. Herinnerd werd aan de liefde tussen vader en de acht gemeenten die hij mocht dienen. De laatste brief was gericht aan het personeel van het ziekenhuis met de wens dat zij iets van de barmhartigheid zouden mogen uitstralen die Christus vertoonde tijdens Zijn omwandeling op aarde. Alle aanwezigen werd dank gezegd voor het betoonde medeleven. De overledene was actief, gedreven en zorgzaam. Een trouwe echtgenoot en goede vader. Door genade mocht hij kind en knecht zijn. Op heel jonge leeftijd mochten er al indrukken zijn. In zijn ellende was hij alleen op de Heere aangewezen. De overledene mocht godvrezende ouders hebben en een godvrezende grootmoeder in Sliedrecht, waar hij graag kwam. De Heere heeft hem geroepen en afgezonderd. Tijdens het ziek-zijn mocht al

meer van hart tot hart gesproken worden. Hij mocht een plaats hebben in gezin, school en maatschappij. Zijn liefde en meeleven zullen gemist worden. Hij zag over kerkmuren heen. Vanaf het begin heeft hij mogen meewerken aan het blad "Bewaar het Pand." Op het sterfbed heeft Ds. Slagboom het uitgesproken: Zoek den Heere terwijl het nog kan. Hij voegde daar Johannes 3:16 aan toe 'Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.' Bijzonder werden Ds. Van der Ent en Ds. Tanis dank gezegd. Gezongen werd Psalm 73:13, gelezen werd Jesaja 40:1-11, waarna met dankgebed werd gesloten.

Er was op deze dag droefheid. Maar het was geen droefheid als van hen die geen hoop hebben. De overledene mocht met jaloersheid worden nagestaard. Het Woord Gods mocht klinken. Zo was het toch goed in Katwijk geweest te zijn. De Heere blijft en zal voor Zijn werk zorgdragen. Wie ook wordt weggenomen, de Heere gaat door met Zijn werk totdat de laatste zal zijn toegebracht.

AvH.

Een bezwaarschrift en een artikel

Nogmaals Loonstra's boek

Het is eigenlijk overbodig om te zeggen, dat er tegen het boek, dat dr. B. Loonstra enkele jaren geleden onder de titel "De geloofwaardigheid van de Bijbel" het licht deed zien, ernstige bezwaren in te brengen zijn. Van allerlei kanten is dit boek door verschillende recensenten onder kritiek gesteld. In een drietal artikelen in dit blad heb ik indertijd aangetoond waarom de conclusie getrokken moet worden, dat dit boek op gespannen voet staat met de gereformeerde confessie en dat de schrijver in dit boek op sommige punten zelfs over de grens van wat confessioneel geoorloofd is, heenstapt. Het is om die reden dan ook een boek, dat in een kerk die aan de gereformeerde belijdenis wenst vast te houden, tegenpraak oproept.

Een beroep op het feit, dat er ook nog zoiets is als de 'vrijheid van profetieren' is in dit verband misplaatst. Als onder deze 'libertas profetandi' verstaan wordt dat theologen hun gang kunnen gaan en dat zij ook de ruimte dienen te krijgen om hun theologische experimenten te verrichten, wordt

deze vrijheid misbruikt. Een theoloog, die predikant is in een kerk van gereformeerde confessie - en dat is dr. Loonstra - is gebonden aan de confessie doordat hij zich daar vrijwillig aan gebonden heeft. Anders zou hij niet eens predikant in onze kerken kunnen zijn! En zo'n predikant-theoloog moet niet doen alsof hij binnen die confessie blijft als hij die confessie anders interpreteert dan zij geïnterpreteerd wil zijn.

Kortom, het genoemde boek van Loonstra kan in feite niet. Daar wil ik ook nu geen twijfel over laten bestaan. Daar zijn terecht bezwaren tegen in te brengen. Ook officieel en formeel.

Maar dan is de wijze waarop dat gebeurt niet onbelangrijk. In de kerk horen de dingen met orde te geschieden. Alles dient op kerkelijke wijze plaats te vinden. Daarbij dient de kerkelijke weg gegaan te worden. Dat wil zeggen, dat zij die een bezwaar in de kerken aan de orde willen stellen zich in het genoemde geval eerst met dr. Loonstra moeten verstaan. Levert dat geen bevredigend resultaat op, dan staat de weg open naar de kerkenraad

van Hoogeveen. En mocht daar ook geen voldoening ontvangen worden dan is er de weg naar de classis Hoogeveen. En zo voort.

Het Wekker-artikel

Nu is er een bezwaarschrift tegen het boek van Loonstra gekomen. Een bezwaarschrift afkomstig van de kerkenraad van Meerkerk, mede ondertekend door de kerkenraden van Broeksterwoude-Andreas, Elburg en Urk-Eben Haëzer. Enige weken geleden besteedde prof. dr. Van 't Spijker daar aandacht aan in 'De Wekker' in een artikel 'De kerkelijke weg'. Hij deed het in dat artikel voorkomen alsof met dit bezwaarschrift niet de kerkelijke weg betreden zou zijn. Voor zover mij bekend is, heeft hij daarin geen gelijk. Er is correspondentie geweest met dr. Loonstra en nu er langs die weg volgens de bezwaarden geen bevredigende oplossing bereikt is, ligt de weg naar de kerkenraad van Hoogeveen open. Daar is niets onkerkelijks mee.

In het artikel van prof. Van 't Spijker stond trouwens ook nog een passage waarin de hoogleraar het in twijfel trok of hier wel echt van een stuk van slechts vier kerkenraden sprake kon zijn waarvoor alleen zij verantwoordelijkheid dragen. Zonder nu behoefte te gevoelen het bezwaarschrift te verdedigen, moet ik wel zeggen, dat ik deze opmerking niet fraai vind. Daarmee is namelijk gesuggereerd dat ook anderen mede verantwoordelijk zijn voor het genoemde bezwaarschrift. Alleen, die anderen gaven er dan de voorkeur aan in de anonimiteit te blijven. Wie zouden het dan wel zijn die niet dapper genoeg waren om ook hun naam in het openbaar aan dit stuk te verbinden? Aan wie denkt de hoogleraar? Door dit zo te schrijven is de lezers van 'De Wekker' een raadseltje opgegeven en dat kan weer gemakkelijk leiden tot verdenkingen in welke richting dan ook. Het zou beter geweest zijn, als deze passage niet zou zijn geschreven.

Het bezwaarschrift

Evenwel, afgedacht van deze onzorgvuldigheden zegt het Wekker-artikel terecht dat er ernstige bedenkingen tegen de actie van de vier kerkenraden in te brengen zijn. Ik heb die bedenkingen ook. Het eerste bezwaar is dat dit bezwaarschrift aan alle kerkenraden binnen ons kerkverband is toegezonden met verzoek er adhesie aan te betuigen en dit kenbaar te maken in een door preses en scriba ondertekend schrijven. Op deze wijze wordt echter

gebruik gemaakt van een methode, die weliswaar in de wereld opgeld doet, maar die in de kerk geen toepassing behoort te krijgen. Wat is het nut van het verzamelen van handtekeningen? Moeten we op die manier pressie uitoefenen? Licht in de kerk de kracht dan in het getal? Ik dacht dat in de kerk het argument de doorslag moet geven. Het schriftuurlijke en confessionele argument. En de waarheid wordt niet vastgesteld als we een flink aantal handtekeningen hebben. De profeten onder Israël stonden soms helemaal alleen! Die zaten ook niet verlegen om adhesie-betuigingen om daarmee sterk te staan. Zij hadden God aan hun kant, omdat God hen aan Zijn kant getrokken had. Dat was hun kracht!

Een andere bedenking tegen de actie acht ik het feit, dat aan kerkenraden gevraagd wordt om instemming te betuigen met een stuk, dat in feite een uitgebreide bespreking van het boek van Loonstra is. Maar dan zal wel de hele kerkenraad van dit stuk kennis moeten nemen. Dan zal ook de hele kerkenraad van het boek van Loonstra kennis moeten nemen. Dan zal ook de hele kerkenraad de materie waarom het gaat een beetje moeten kunnen beoordelen. Is het aan te nemen dat dit echt ook zo zal gaan? Zullen er geen handtekeningen geplaatst kunnen worden, waarbij alleen afgegaan wordt op wat er in het stuk van de vier kerkenraden staat? Maar dan kan onmiddellijk de vraag gesteld worden of dit geloofwaardig is. Zullen we dan straks een discussie krijgen niet over Loonstra's boek over de geloofwaardigheid van de Bijbel, maar over de geloofwaardigheid van het ingediende bezwaarschrift met daarbij gevoegde adhesie-betuigingen? En dan zal daarmee tegelijk de zaak waar het eigenlijk om gaat,

op dood spoor zijn gerangeerd. Hadden de indieners van het bezwaarschrift niet moeten bedenken, dat het indienen van bezwaren langs de kerkelijke weg alleen nut heeft als ook de wijze waarop dat gebeurt, in kerkelijk opzicht juist is?

Begrijp me goed, ik spreek hier niet over de in het bezwaarschrift genoemde argumenten. Daar kan ik voor een heel groot deel nog in meegaan. Ik zeg ook niet dat het boek van Loonstra maar onweersproken moet blijven. Integendeel. Ik stem prof. Van 't Spijker helemaal toe dat deze zaak - hoe vervelend ook - ons aangaat. Het gaat om het gereformeerd karakter van onze kerken. Dat is sterk gezegd, maar het is niet anders. En ik ben het met de indieners van het bezwaarschrift eens, dat er wat dient te geschieden. Waar ik in dit artikel echter op heb willen wijzen is de wijze waarop bezwaren wel en niet aan de orde dienen te worden gesteld.

(Dit artikel is geschreven omdat het bezwaarschrift van de vier kerkenraden vragen en zelfs een bepaalde mate van onrust opgeroepen had; omdat 'De Wekker' in het bezwaarschrift aanleiding vond om het genoemde artikel te publiceren en omdat dit Wekker-artikel door de pers is aange-grepen om vragen te stellen en over een en ander te schrijven. Hierdoor kreeg de zaak al maar meer bekendheid en kwamen er alleen maar meer vragen op. Jammer is alleen, dat 'Bewaar het Pand' vanwege de vakantie een week later verschijnt dan normaal het geval zou zijn. Daardoor is een stuk van de actualiteit verloren gegaan).

Den Butter.

iemand tot hoogleraar werd benoemd in een onderdeel van de theologie, wiens specialisatie in eerste instantie in een ander onderdeel gelegen was.

Nadat drs. Hofman ertoe geleid was de benoeming tot universitair hoofddocent in de nieuw-testamentische vakken te aanvaarden, brak er voor hem een periode van ingrijpende veranderingen aan. Met ingang van 1 februari 1997 zou hij zijn taak aan de universiteit moeten aanvaarden. Voorafgaande aan die datum moest hij zich grondig in de stof verdiepen en inwerken. Intussen moest ook de dissertatie, die hij wilde schrijven, gereed komen. En, zoals gezegd, de stof voor deze dissertatie lag in een geheel andere richting dan de vakken die hij zou gaan doceren. Toch is het proefschrift klaar gekomen, mede dankzij het feit, dat drs. Hofman een half jaar lang 'studieverlof' kon nemen. Het resultaat van die studie is nu het boek dat onder de titel 'Eenich Achterdencken' verscheen.

Op 5 juli jl. verdedigde hij dit proefschrift in een plechtige bijeenkomst in de aula van de universiteit te Apeldoorn en daar verkreeg hij de titel van doctor in de theologie. Graag willen we dr. Hofman ook langs deze weg met het behaalde resultaat van harte feliciteren. Ook zijn vrouw willen we in deze gelukwens betrekken. Het stemt tot dankbaarheid als de Heere werklust en werkkraft geeft en als Hij over onze arbeid Zijn zegen wil geven.

Dit alles geldt temeer, als we ons herinneren dat dr. Hofman bij zijn overgang van zijn eerste gemeente Ouderkerk a.d. Amstel naar zijn volgende gemeente Rijnsburg aan een zeer ernstige ziekte bleek te lijden, waardoor zijn leven enige tijd in groot gevaar heeft verkeerd. God heeft hem als het ware van voor de poorten van de dood teruggebracht. Was er eerst vrees, dat hij niet eens in Rijnsburg zou kunnen worden bevestigd, nu is hem in de wijze leiding van de Heere nog weer een andere taak toevertrouwd en heeft hij er blijk van kunnen geven, dat hij weer met volle inzet zijn werk mag doen.

Na het verkrijgen van de doctorsgraad is de weg vrijgekomen voor de bevestiging van dr. Hofman tot hoogleraar aan de universiteit. Het ligt in het voornemen, dat deze D.V. begin september zal plaatsvinden. Eerst zal op 3 september de bevestiging zijn in een dienst waarin de president-curator, Ds. J. Westerink, hoopt voor te gaan. De

Eenich Achterdencken

Benoeming drs. Hofman

Velen van hen, die deel uitmaakten van de synode van onze kerken, die in Zierikzee gehouden werd, zullen zich de 28e september blijven herinneren als een heel bijzondere dag. Op die dag vonden de benoemingen plaats van de aanstaande docenten aan de Theologische Universiteit. Onder de benoemden was ook drs. T.M. Hofman, toen predikant te Rijnsburg. Vooral deze benoeming was voor iedereen een grote verrassing.

Het is te begrijpen, dat er bij deze benoeming vragen gesteld zijn, aange-

zien drs. Hofman bezig was zich te specialiseren door middel van een studie op het gebied van de kerkhistorie, terwijl de vacature waarvoor hij benoemd was, die van de nieuw-testamentische vakken was. Maar velen van hen die de besloten zitting van de synode meemaakten en zich herinneren op welke wijze de benoeming tot stand kwam, hebben een en ander ervaren als een bijzondere leiding van de Heere.

Trouwens, zoals later in 'De Wekker' te lezen was, het is in de geschiedenis al heel wat keren voorgekomen, dat er

dag daarop zal de inauguratie volgen, waarin de nieuwe hoogleraar een openbaar college zal geven.

Een boeiend boek

Wat de dissertatie betreft, deze is zoals gezegd een kerkhistorische studie. De ondertitel van het boek laat dat ook duidelijk weten. Die luidt namelijk "Spanning tussen Kerk en Staat in het gewest Holland tussen 1570 en 1620". Ook de oud-Hollandse titel "Eenich Achterdencken" geeft al aan, dat de zaak, die behandeld wordt, iets uit de geschiedenis is. Met de titel is bedoeld, dat ingegaan wordt op het wantrouwen en de achterdocht, die er waren in de verhouding tussen de overheid en de kerk in de tijd, waarin de gereformeerde kerken in ons land werden gevestigd. Het wordt duidelijk uit dit boek, dat er in die verhouding heel wat spanningen zijn geweest. De vragen die daarbij aan de orde kwamen waren: Waar liggen de grenzen tussen kerk en staat? In welke zaken die de kerk betreffen heeft de overheid zeggenschap? Waar mag de overheid zich wel mee bemoeien en waar liggen de terreinen waarop de kerk geen enkele bemoeienis van anderen mag dulden?

Het blijkt, dat de overheid zich aanvankelijk zowat met alles wilde bemoeien. Niet alleen met de opleiding en de honorering van predikanten, maar ook met de tuchttoefening over ambtsdragers en leden. Ja, zelfs wilde de overheid ook zeggenschap hebben inzake de leer der kerk.

De kerk heeft in de door dr. Hofman beschreven periode geen gemakkelijk taak gehad in het verdedigen van haar rechten en het weren van bemoeienis op terreinen, waar alleen de Heere als Koning van de kerk recht van spreken heeft. De moeite die er was werd nog ernstig verzaamd doordat de kerk zelf ten aanzien van de vraag hoe uitgestrekt de overheidsbemoeienis mag zijn, verdeeld was. De periode, die dr. Hofman beschrijft, was namelijk ook de tijd waarin het Remonstrantisme meer en meer invloed ging krijgen.

Remonstrantisme

Een van de kenmerken van het Remonstrantisme was, dat men een verregaande tolerantie voorstond met betrekking tot de leer. Men wilde niet te strak gebonden zijn. De band aan de confessie werd als te knellend ervaren. Er moest ruimte zijn om ook opvattingen die van de confessie afwijken aan te hangen en te verdedigen.

De overheid in het gewest Holland was het remonstrantse standpunt toegedaan. Deze overheid wilde eveneens tolerantie. Maar daar stond tegenover het contra-remonstrantse gevoelen dat een groot gevaar zag in een al te grote toegankelijkheid. Vrijheid kan in de kerk alleen gegeven worden binnen de binding aan de belijdenis. Overigens is leervrijheid uit den boze. Zij brengt het kerkvolk alleen maar in verwarring en verstoort de rust in de kerken.

De Contra-remonstranten drongen dan ook aan op het houden van een kerkelijke vergadering, een synode, waarin de leergeschillen konden worden beslist. De Remonstranten wilden dit niet en de Overheid heeft lange tijd geweigerd toestemming voor zo'n synode te geven. Tenslotte is het er door Gods goedheid toch van gekomen en is de Synode van Dordrecht gehouden, waarin duidelijke uitspraken gedaan zijn over de remonstrantse dwalingen. We danken er het uitnemende belijdenisgeschrift aan, dat "Dordtse Leerregels" heet. Een geschrift, dat nog niets aan actualiteit heeft verloren, al wordt het in onze tijd opnieuw onder kritiek geplaatst. Dat laatste zou trouwens wel eens kunnen betekenen, dat de mentaliteit, waardoor de remonstranten werden beheerst, vandaag ook weer de kerken is binnengedrongen en het denken van velen is gaan beheersen.

Dr. Hofman gaat in zijn boek ook in op de verschillen inzake de leer die er tussen Remonstranten en Contra-remonstranten waren. In dat kader toont hij dat hij de overgang van kerkhistoricus

naar nieuw-testamentiscus al aan het maken is. Hij geeft namelijk de verklaring van verschillende teksten, die in de leerstellige strijd tussen de twee partijen van toen een grote rol hebben gespeeld.

Aanbevolen!

Er is gezegd, dat deze dissertatie erg goed leesbaar is. Dat is inderdaad zo. Voor een deel is deze leesbaarheid te danken aan het feit, dat dr. Hofman allerlei interessante gebeurtenissen releveert, die een indruk geven van het kerkelijke leven in die tijd. Alles was ook geen goud wat er blink. Was de bloeitijd wel in alle opzichten zo'n bloeitijd? Wat zijn er altijd al een krachten in het werk gesteld om het goede zaad te verstikken. De vijand heeft altijd al onkruid tussen de tarwe gezaaid. Wat het boek verder grote waarde geeft zijn de verschillende citaten uit kerkelijke documenten en in de beschreven periode verschenen lectuur. Het zogenaamde noten-apparaat in dit boek is zeer uitvoerig en vooral ook daarin heeft de schrijver heel wat goed gereformeerd materiaal aan de vergetelheid ontrukkt. Om meer dan een reden loont het de moeite kennis te nemen van dit kloekke boekwerk. Laat ik het dan ook van harte in de belangstelling mogen aanbevelen.

Het zij dr. Hofman gegeven om met de hem door de Heere geschonken gaven nog lange tijd de universiteit en de kerken te mogen dienen.

Den Butter.

(466 blz. f 49,95, J.J. Groen).

De geestelijke verlatingen (1)

In een negental artikelen willen we de komende tijd stilstaan bij het onderwerp: 'de geestelijke verlatingen'. De titel van deze artikelen is ontleend aan het onder ons welbekende boek van Gijsbertus Voetius: 'de geestelijke verlatingen'.

Deze godzalige theoloog leefde van 1589-1675, in de begintijd van de Nadere Reformatie dus. Voetius wordt ook wel gerekend tot een van de theologen van het zgn. Piëtisme. Dat woord betekent vroomheid. Het Piëtisme was dan ook een stroming uit de Nadere Reformatie, die de nadruk legde op de praktische vroomheid, op het bevindelijke leven van Gods kinderen. De nadruk werd daarin dus gelegd op de praktijk van de Godzaligheid. En vanuit dit leven in

de Godzaligheid werd dan ook heel het leven van de mens doortrokken.

Reeds op vijftienjarige leeftijd ging Voetius in 1604 studeren aan de universiteit van Leiden, waar hij o.a. onderwijs ontving van Arminius en Gomarus. Vooral deze laatste, Gomarus, heeft een onuitwisbare stempel op hem gedrukt en heeft grote invloed op hem gehad, hetgeen in zijn theologie openbaar kwam.

Voetius inaugureerde in 1634 en hield een inaugurele rede over het onderwerp: De piëte cum scientia coniungenda, dat wil zeggen: 'over de vroomheid, die met de wijsheid verbonden was'. Daarin gaf hij aan niet alleen dat, maar ook hoe hij de praxis piëtatis, de praktijk der godzaligheid, en de wetenschap met elkaar verbon-

den zag. Zij hoeven immers niet los van elkaar te staan, maar kunnen heel goed samen gaan.

Hieruit reeds bleek, dat vooral de praktische theologie zijn voorliefde had. Hij stond namelijk op het standpunt, dat geen enkel onderdeel van de theologie goed behandeld kon worden, als dat niet op een praktische wijze geschiedt. Dat betekent, dat elk onderdeel van de theologie toegepast moet worden op de praktijk van het geestelijk leven, nl. van de bekering, geloof, hoop, liefde, enzovoort. Want daar gaat het uiteindelijk om. Een goed voorbeeld van de wijze waarop Voetius over de praktijk van het geestelijk leven sprak, was zijn disputatie over de geestelijke verlatingen, die hij in 1636 hield. Hij werd er zo door gegrepen, dat hij er een boek over schreef, dat in 1646 uitkwam. Later is het boek door Johannes Hoornbeek uitgebreid en voortgezet.

Welnu, over dit thema willen we dan ook in een aantal artikelen nadenken. En u voelt wel. Dat het dan ook een uitermate belangrijk onderwerp is, dat onze aandacht zeker meer dan waard is. En dat om een tweetal redenen. Allereerst omdat het een onderwerp is uit de praktijk van het geestelijk leven. Het is een van de geestelijke lessen, die Gods kinderen op de leerschool van vrije genade van de Heere ontvangen. Het is een van de bevindelijke gangen, die de Heere met Zijn Kerk gaat en die Hij menigmaal goed voor ze acht, ook al is dat nog zo onbegrijpelijk voor ons verstand.

Daarom krijgen al Gods kinderen er in het geestelijke leven vroeg of laat wel mee te maken. Hoe vaak moet de Heere Zijn aangezicht verbergen en Zijn volk geestelijk verlaten, zowel bij hen die in het beginnende geestelijke leven staan, alsook bij degenen, die reeds meer van de Heere geleerd hebben.

Het leven in die geestelijke verlatenheid is daarom ook niet gemakkelijk. Zij, die er geen vreemde van zijn, weten dat. Het roept zoveel vragen op. Het geeft zoveel bekommernis en bestrijding. Bedrieg ik mij nu niet? Openbaar ik geen tekenen van tijdgeloof? Is het geen bewijs, dat niet de Heere met mij is begonnen, maar dat ik met de Heere ben begonnen? Bovendien komt er ook veel strijd op af. De vorst der duisternis laat niet af hen toe te roepen: u hebt geen heil bij God.

Voelt u, het is wel degelijk een heel wezenlijk onderwerp om bij stil te staan, en dat om nog een tweede reden.

Het is een wezenlijk onderwerp om het snode van het kostelijke te onderscheiden, om het ware van het valse te onderscheiden. Om het valse te ontmaskeren en het ware werk Gods aan te wijzen en op grond van Gods Woord te onderwijzen en bemoedigen.

Dat is wezenlijk, zeker in een tijd als deze, waarin er zoveel schraal geestelijk leven is. Een tijd, waarin ook zoveel voor waar geestelijk leven wordt gehouden, wat het in wezen niet is. Er is zoveel wat een gedaante van Godzaligheid heeft, maar dat het wezen en de kracht ervan heeft verloor. Het is belangrijk onderscheidenlijk te spreken en te preken, ook omdat er zo bitter weinig kennis en onderscheidingsvermogen meer is. Dat is er dikwijls de oorzaak van, dat velen zich op weg en reis naar die grote eeuwigheid bedriegen.

U zult wel begrijpen, dat we bij een omvangrijk onderwerp als dit, geenszins naar volledigheid in de behandeling ervan willen en kunnen streven. Wie meer over de geestelijke verlatenheid wil lezen kan terecht bij werken als het reeds genoemde van Voetius en Hoornbeek, maar ook in "de Redelijke Godsdienst" waar W. à Brakel enkele hoofdstukken aan dit onderwerp geweid heeft; in "de gevallen der consciëntie" van Willem Amesius; en in "Satans vuistslagen" van Simon Oomius.

Het gaat er ons om in alle bescheidenheid enkele hoofdlijnen aan te wijzen en enkele pastorale adviezen aan te geven zowel voor hen, die in de geestelijke verlatenheid verkeren alsook voor hen, die deze verlatenheid begeleden, zoals ambtsdragers.

Zo willen we trachten enige handvaten aan te reiken om enig inzicht te geven in deze gang van het geestelijk leven. De Heere Zelf moge er Zijn onmisbare zegen maar aan verbinden. Hij geve ook, dat het aan de ene kant mag meewerken tot ontmaskering van het schijn geloof, maar aan de andere kant bovenal tot troost in de smart van het ware geloof; ja van hen, die in de verlatenheid verkeren.

We willen achtereenvolgens drie deelthema's uitwerken. Allereerst willen we spreken over de aard van de geestelijke verlatenheid. Daarbij willen we de Schrift en belijdenis laten spreken. Vervolgens willen we spreken over het leven in die geestelijke verlatenheid. En tenslotte willen we spreken over het pastoraat bij die geestelijke verlatenheid. De volgende keer D.V. willen we een begin maken met het eerste deelthema: de aard van de geestelijke verlatenheid. En daarin willen we dan nader stilstaan bij enkele onderscheidingen, die in dit kader gemaakt moeten worden om goed te verstaan wat de geestelijke verlatenheid wel zijn en niet zijn.

Ds. E. Hakvoort.

De aanneming tot kinderen (1)

Het wezen

Het beeld is bekend; we weten allen wat een kind is. Een kind in de wieg of een zelfstandig volwassen kind. Tussen beiden is een groot verschil. Het is een groot voorrecht om kind te mogen zijn. Er is dan bescherming in allerlei noden, we delen in ouderlijke liefde, we hebben een thuis komen, we kennen onze afkomst.

Een nog jonge moeder in Middelharnis moest gaan sterven. En hoewel zij wist dat de Heere haar deel was voor tijd en eeuwigheid, wist ze ook van de nood. Ze zag daartegen erg op. Ze vertelde eens dat ze vroeger, als kind, buiten het dorp woonde. Dan moest ze 's winters door de koude en gure avond soms naar huis lopen. Uit de verte zag ze het kleine licht van de ouderlijke woning. Ze wist het: daar wachten ze op mij, daar wordt op mij gerekend. Daar vind ik veiligheid en warmte. Zo omschreef ze haar hoop voor de eeuwigheid, ondanks de

Jordaan des doods. In dit beeld zien we de rijkdom van het leven van een kind. Veel kinderen tegenwoordig hebben echter geen thuis, kennen geen echte liefde. Het kind is tegenwoordig vaak het kind van de rekening. Een echt kind staat niet alleen. Het weet van liefde en kracht, waardoor het omgeven wordt.

Als we nu voornemens zijn enkele artikelen te schrijven over de aanneming tot kinderen, doen zich meerdere vragen voor. Op welke wijzen wordt er in de Heilige Schrift over kinderen van God gesproken? Verder geldt de vraag: Hoe worden zondaren een kind van God? Welke zijn hun voorrechten en welke hun verplichtingen?

We zullen zien dat het bekende beeld van ouders en kinderen goede uitgangspunten geeft om na te denken over een centraal thema uit de geloofsleer.

Ik wil eerst aandacht geven aan de bijzondere betekenis van het kindschap

der gelovigen. Er zijn meerdere plaatsen in de Schrift, die spreken over het bovengenoemd onderwerp. Ik denk allereerst aan Romeinen 8, waar Paulus hooggestemd spreekt over de voorrechten van Gods kinderen. Ook in Galaten 4 stelt hij in een andere context dezelfde zaak aan de orde.

In Galaten 4:4 wordt de menswording van Christus in verband gebracht met het kindschap. God heeft Zijn Zoon uitgezonden, "opdat Hij degenen die onder de wet waren, verlossen zou en opdat wij de aanneming tot kinderen zouden verkrijgen".

Nog uitgebreider worden dezelfde gedachten uitgesproken in Romeinen 8. Met name valt te denken aan de verzen 14 t/m 17. Deze schriftplaats wil ik als uitgangspunt nemen voor dit artikel.

Gods Woord spreekt hier over de betekenis van de Heilige Geest in verband met Gods kinderen. Kinderen Gods zijn zij, die door de Heilige Geest geleid worden. Verder brengt deze Geest Gods hen vooral tot bewustwording van hun bijzondere positie, want door Hem leren zij roepen: Abba, Vader. Bij deze bewustwording hoop ik in een ander artikel nader stil te staan.

Wat is het bijzondere van een kind van God? Het wordt door de Geest Gods geleid. Dat geldt niet van een wereldling of van een bondeling. Deze kunnen ook wel in een zekere zin kind van God genoemd worden, maar in hun leven ontbreekt de leiding door de Heilige Geest.

Het is immers een sterke uitdrukking: gelèid worden door de Geest Gods. Er kunnen bepaalde invloeden zijn in een mensenleven, invloeden van de Geest. Men kan naar Hebreeën 6 door de Geest van God verlicht zijn geweest bijvoorbeeld. Iedere kerkganger ondergaat een zeker invloed van de Heilige Geest. Deze kunnen soms verstrekkend van betekenis zijn. Onder de algemene bediening van Gods Geest kan het lijken, alsof we delen in de genade Gods.

Gods ware kinderen echter worden door die Geest gelèid. Hij stuurt en bepaalt hun leven. Onder die kinderen kan heel veel onderscheid bestaan. De een kan nog staan in de kinderschoenen, terwijl de ander een volwassen staat heeft bereikt. Maar hun aller kenmerk vindt u in de leiding door Gods Geest.

Door die Geest worden zij geleid in de diepte van hun schuld en zonden. Hun verlorenheid wordt hen bekend ge-

maakt. Men wordt ingewonnen om dat geheel en al te onderschrijven. Deze leiding gaat een mensenleven door. Men bereikt daarin nimmer een eindpunt of het dieptepunt.

Hij leidt hen ook tot Christus. Daar wil niemand uit zichzelf naar toe. Hij verheerlijkt Hem voor hun zielsoog. Hij maakt het kruis van Christus tot een noodzaak voor hun leven. Hij drijft hen weg uit alles waarin geen grond gevonden wordt. Hij overtuigt zo van schuld en zonde dat er geen andere weg meer overblijft. Maar Hij verheerlijkt dan ook de Heere Jezus, zodat er een weg gebaad wordt tot Hem. Hoe groot kan de verborgenheid zijn rond de persoon van Gods Zoon. Wat zal men met Jezus doen? Ondervindt u dat ook? U mist het juiste zicht op Christus, u hebt vanuit uzelf geen liefde tot Hem, u verstaat van nature niets van Zijn betekenis. Juist dan hebben we die Geest zo nodig. Hij ontdekt, maar Hij leidt ook heen. Hij verklaart de volmaaktheid van Zijn persoon, Hij verklaart Zijn Borgtocht, maar ook Zijn heerschappij, dat kan in korte tijd, maar ook meer geleidelijk plaats vinden. Hij leidt hen zeker en gewis tot Hem. Dàt is het kenmerk van een echt kind van God.

Verder leidt de Geest hem ook temidden van de vele levensvragen. Wat wil de Heere dat we doen zullen? Welke keuze moet er gemaakt worden, als het gaat om zaken als huwelijk en werk en woonplaats. In de praktische zaken van het leven leidt hen de Geest werkelijk, zodat zij niet meer leven bij de eigen wijsheid.

Een kind is ook een erfgenaam, zegt Paulus in Romeinen 8. Deze kinderen zijn erfgenamen Gods. Het doopformulier sprak daar reeds van: de Vader neemt aan tot Zijn kinderen en erfgenamen. Wanneer men nu door wederbarende genade een kind van God mag worden, dan wacht eenmaal de erfenis. Hoe arm en ellendig kan Gods volk zich hier soms gevoelen. Armer dan de wereld soms. Een ellendig en arm volk houdt de Heere over. Daar zingt u ook wel eens van: Ik ben nooddruftig, arm en naakt?

Zie eens op de erfenis. Het is de moeite waard om in uw nood daarover na te denken. Zie wat de Heere bereid heeft. Dat kapitaal komt eenmaal. U zou toch van de rente goed moeten kunnen leven? Laat die erfenis uw begeerte wakker roepen. En welke is dan die erfenis?

We zouden zeker allerlei goederen kunnen noemen. Het is de reeks dier

schatten, waarvan Psalm 71 zingt. Eeuwige blijdschap en volkomen zaligheid, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Maar het grootste van die erfenis is iets anders. Het is de erfenis van Levi. De stam van Levi kreeg geen deel, noch erve temidden van zijn broeders. Dat had te maken met de vloek, die werd uitgesproken over zijn zondige verleden. En toen, bij verrassing, sprak Mozes: "De Heere is zijn erfdeel...." (Deut. 18,2). Dat is de schoonste erfenis. De Heere Zelf. "Getrouwe Heere, Gij wilt mijn goed, mijn God, mijn erfenis en 't deel mijns bekers wezen".

Welk een rijkdom dus om een kind en een erfgenaam te mogen zijn!

Ds. P. Roos.

Nadere reformatiecongres 1997:

Gezelschappen en oefenaars (ca. 1600 - ca. 1800)

Op zaterdag 11 oktober a.s. organiseert de Stichting Studie der Nadere Reformatie (SSNR) haar jaarlijkse congres (aanvang: 10.00). Gezelschappen en oefenaars uit de periode vòòr de Afscheiding (1834) vormen het thema. Een drietal specialisten werkt dit thema uit, namelijk Drs. C.J. Meeuse: *Conventiculen of gezelschappen? Het gezelschap in de 16e en 17e eeuw*; Drs. J. van Ekeris: *'Schadelijke nieuwigheden'? Het conventikel in de 18e eeuw*; Prof. Dr. F.A. van Lieburg: *Kleine professoren, halve dominees, fijne dokters; Oefenaars in de 17e en 18e eeuw*. Het congres wordt afgesloten met een forumdiscussie onder leiding van Dr. W.J. op 't Hof (Sluiting 15.00).

Plaats: Christelijke Hogeschool 'De Driestar', Burgemeester Jamessingel 2 te Gouda. Inschrijving vòòr 5 september a.s. door storting van f 25,-. Dit bedrag (inclusief koffie en lunchmaaltijd) op postbankrekening 5352562 of bankrekening 25.14.87.458, beide ten name van Stichting Studie der Nadere Reformatie te Bilthoven.

Boekbesprekingen

A.J. Nelis, *Zittende aan de voeten van Jezus*, Ds. IJme Doornveld

(1864-1925), 186 blz., f 45,-, Uitgeverij de Groot Goudriaan - Kampen.

Dit keurig uitgegeven boek bespreekt de jeugd en het leven van Ds.

Doornveld. Hij heeft tien hervormde gemeenten mogen dien: Daarle, Loon op Zand, Den Ham, Ouddorp, Andel, Nunspeet, Lage Vuursche, Oene, IJsselstein en Hoevelaken. In zijn persoonlijke leven heeft deze prediker veel strijd gekend. Hij was bekend met diepten en duisternissen. Op zijn sterfbed weende hij eerst dat hij geen geloof had, maar bij het naderen van de dood mocht hij het uitspreken: "Als dit sterven is dan is sterven geen sterven." Acht preken van Ds. Doornveld zijn opgenomen. Ook heeft Ds. Doornveld vertaalwerk verricht. In 1922 werd uitgegeven "Het kromme in het levenslot" door Thomas Boston. Het was door Ds. Doornveld uit het Engels vertaald en voorzien van een voorwoord. In dat voorwoord lezen wij: "In dit boekje ziet ge geen schoon gemaskerde wereld, maar het menselijk leven, zoals het werkelijk is in het licht van Gods Woord. En het kostelijke wordt van het snode treffelijk gescheiden! Gevoelt ge u ongelukkig door een of andere omstandigheid in uw leven? Is de zonde u tot een last geworden? Gaat ge gebukt onder de gevolgen der zonde? Kent ge huiselijk leed? Ondervindt ge tegenwerking? Hebt ge een kruis waarover ge met de mensen niet kunt spreken? Neem in

Let op den vrome en zie naar den oprechte, want het einde van dien man zal vrede zijn.

Psalm 37:37

De kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Barendrecht heeft met diepe ontroering kennis genomen van het overlijden van zijn zeer geliefde oud herder en leraar

DS. D. SLAGBOOM

Met grote waardering zien wij terug op zijn ambtswerk in ons midden van januari 1972 tot december 1979.

In prediking en pastoraat heeft de Heere hem tot een rijke zegen in het midden van onze gemeente willen stellen.

De Heere gedenke zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen in dit smartelijke verlies.

Namens de kerkenraad van de Chr. Ger. Kerk te Barendrecht,

*Ds. A. van Heteren, preses
J. Goedegebuur, scriba*

een rustig uurtje biddend dit boekje ter hand, lees, herlees, bestudeer het, er is een schat in verborgen!" De predikant heeft het zelf mee moeten maken dat zijn zoon op de leeftijd van 32 verongelukte. De titel van het boek is ontleend aan de laatste preek (over Lukas 10:39b) die Ds. Doornveld heeft gehouden op 22 november 1925 in de Ned. Herv. Kerk te Hoevelaken. Deze preek is ook als laatste preek in dit boek opgenomen. Een boek dat het lezen zeker waard is.

Drs. R.H. Kieskamp, **Kernteksten over het Geloof**, 71 blz., f 14,90, Uitgeverij de Groot Goudriaan - Kampen, verschenen in de serie Schriftwerk (handreiking voor persoonlijk meditatie en gemeenschappe-

lijke Bijbelstudie). In kort bestek reikt de auteur stof aan om na te denken over het geloof en daarover met elkaar te spreken aan de hand van vragen aan het eind van elk hoofdstukje. Behandeld worden: Hebrëen 11:6b, Psalm 27:13, Genesis 15:6, Jesaja 50:10, Galaten 5:1, Romeinen 8:38 en 39, Romeinen 8:37.

H. van Groningen, **Als je eenzaam bent**, 135 blz., f 19,95, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon.

Dit boek is het vierde deel in de reeks 'Jongerenperspectief' geschreven voor de leeftijd van 16-21 jaar. Omschreven wordt wat eenzaamheid is, wat de oorzaken zijn, praktische tips worden gegeven om contacten aan te gaan, te onderhouden en te verdie-

*Evenwel is God mijn Koning van ouds af,
Die verlossingen werkt in het midden der aarde.*

Psalm 74:12

Tot onze droefheid heeft de HEERE op Zijn tijd, na een ernstige ziekte, van ons weggenomen Zijn knecht, mijn innig geliefde man en onze lieve zorgzame vader en grootvader

DIRK SLAGBOOM

in leven predikant der Christelijke Gereformeerde Kerken, op de leeftijd van 70 jaar.

Na een arbeidzaam leven in Zijn dienst mag hij thans zijn Koning voor eeuwig grootmaken.

Nieuwveen: E. Slagboom-Bos

Soest: J. Slagboom
Hannah en Arij
Marlies en Sebastiaan
Thera
Nienke

Oppeendoes: R. de Lange-Slagboom
A. de Lange
Jan-Willem
Elsbeth
Jantine
Dirk

Nijkerk: A. van der Zwan-Slagboom
J. van der Zwan
Liesbeth
Maarten
Joost

Katwijk: E. Slagboom
J. Slagboom-van den Belt
Dirk
Gesine

16 juli 1997
Roggeveldweg 11
2441 BN Nieuwveen

De begrafenis heeft plaats gehad op maandag 21 juli jl. op de begraafplaats "Duinrust" te Katwijk aan Zee.

pen. Er wordt ook geschreven over assertiviteit (voor jezelf opkomen) en sub-assertiviteit (je aanpassen aan de verwachtingen van anderen en klakkeloos doen wat de ander van je verwacht). Elk hoofdstuk bevat een aantal bezinningsvragen. De auteur is maatschappelijk werker. Een leerzaam en waardevol boek.

Ds. A. Elshout, **Een helpende hand**, 8e druk, 132 blz., en **Nogmaals een helpende hand**, 2e druk, 108 blz., ieder deel kost f 18,90, Uitgeverij den Hertog - Houten. Deze boeken willen een helpende hand bieden aan mensen in psychische nood. De auteur baseert zich op de Heilige Schrift, op vakliteratuur en eigen ervaring. We hebben er zelf indertijd veel van geleerd. Aanbevolen.

Zalig is die dienstknecht, welken zijn heer, komende, zal vinden alzo doende.

Mattheüs 24:46

Het bestuur van de Stichting "Bewaar het Pand" en de commissie van redactie delen u met ontroering mede het overlijden van onze zeer gewaardeerde secretaris

DS. D. SLAGBOOM

Vanaf het begin heeft hij met de liefde van zijn hart aan ons blad zijn medewerking mogen verlenen. Zijn samenbindende arbeid als secretaris en lid van de commissie van redactie zal bij velen in dankbare herinnering blijven.

De Heere sterke zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen.

De Stichting "Bewaar het Pand" en de commissie van redactie.

**Boekhandel
de Jong**

Burg. Winklerplein 25
3362 AA Sliedrecht
Tel/Fax 0184 - 412461

Zoek bij ons een boek!
Levering door geheel Nederland.

Openbaring 21:25b

De kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Nieuwkoop deelt met grote droefheid mede dat, na een kortstondig ernstig ziekbed, door de Heere is Thuisgehaald, onze geliefde herder en leraar

DS. D. SLAGBOOM

in de leeftijd van 70 jaar.

Met dankbaarheid gedenken wij zijn getrouwheid en inzet, waarmee hij onze gemeente mocht dienen in prediking en pastoraat. De Heere geve Zijn kracht en hulp voor zijn vrouw en kinderen, maar ook voor onze gemeente, om dit smartelijke verlies te dragen.

Namens de kerkenraad:
2e voorzitter: A. Muilwijk
scriba: J. Huisman

Nieuwkoop, 16 juli 1997

- Wij verzorgen begrafenissen in elke woonplaats op de Veluwe en in Flevoland
- Opbaring zowel thuis als in elk gewenst rouwcentrum
- Ongeacht bij welk begrafenisfonds men (eventueel) is aangesloten
- Dag en nacht bereikbaar
- Geen crematies

Begrafenisverzorging Vos

Het Drie 32
3888 KE Uddel
Telefoon 0577 401689

BKG

Stichting Bureau Kraam- en Gezinshulp

Alle cursisten met zeer goede cijfers geslaagd voor het rijkskend kraamdiplooma!

Wilt u zulke kwaliteit en is er geen TV in het gezin, vraag dan hulp bij de
BKG

0318 - 52 77 99

Graag vroegtijdig bellen!

De HEERE zal het voor mij voleinden; Uwe goedertierenheid, HEERE! is in eeuwigheid; en laat niet varen de werken Uwer handen.
Psalms 138:8.

Door de HEERE is thuisgehaald, na een ernstig ziekbed, onze oud herder! en leraar

DS. D. SLAGBOOM

Met grote dankbaarheid denken wij terug aan de jaren dat hij onze gemeente met alle inzet, liefde en bijzondere herderlijke zorg heeft mogen dienen.

Trooste en sterke de HEERE zijn vrouw, kinderen en allen die hem lief waren in dit zo grote verlies.

Namens de kerkenraad van de Chr. Geref. kerk "Eben Haëzer" te Urk,

Voorzitter: J. Woord.
Scriba: S. Schenk.

Echtpaar, 60+, zoekt voor vakantie van 20-27 september **woning** of **appartement** in Katwijk of omgeving.

Tel. 0341-552957.

Te huur 6 pers. stacaravans, vrij na 9 augustus óók in de herfstvakantie.

Chr. camping "De Beukenhof", Tiendeveen (Dr.).
Tel. 0528-331246.

OOK VOOR EIGEN TENT OF CARAVAN

**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer

Telefoon 0294-231145, mevr. J. Meijer.